

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut 1000€	TA 2025	MUUTOS	MTA 2025	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2025	-52 515 TP 2024
Toimintatuotot	3 665	-152	3 513	2 307	-1 206	65,7 %	3 213	3 350
Myyntituotot	1 834	-152	1 681	939	-742	55,8 %	1 517	1 340
Maksutuotot	900		900	666	-234	74,0 %	940	941
Tuet ja avustukset	872		872	662	-210	75,9 %	697	995
Muut toimintatuotot	59		59	40	-19	67,0 %	59	74
Valmistus omaan käyttöön								
Toimintakulut	-58 572		-58 572	-41 978	16 594	71,7 %	-57 937	-55 536
Henkilöstökulut	-30 223		-30 223	-21 677	8 546	71,7 %	-29 817	-28 690
Palvelujen ostot	-10 135		-10 135	-7 009	3 126	69,2 %	-10 245	-10 341
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 071		-1 071	-804	267	75,0 %	-1 072	-966
Avustukset	-2 653		-2 653	-1 690	963	63,7 %	-2 335	-2 305
Muut toimintakulut	-14 491		-14 491	-10 798	3 692	74,5 %	-14 468	-13 234
Toimintakate	-54 907	-152	-55 059	-39 671	15 388	72,1 %	-54 723	-52 187
Vuosikate	-54 907	-152	-55 059	-39 671	15 388	72,1 %	-54 723	-52 187
Poistot ja arvonalentumiset	-339		-339	-251	88	74,0 %	-339	-329
Poistot ja arvonal.	-339		-339	-251	88	74,0 %	-339	-329
Tilikauden tulos	-55 246		-55 398	-39 922	15 476	72,1 %	-55 062	-52 515
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-55 246		-55 398	-39 922	15 476	72,1 %	-55 062	

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa palvelualueen hallintoa, varhaiskasvatus- ja opetuspalveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa elinikäisen oppimisen palveluita sekä nuoris-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Palvelualueen kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet on johdettu kunnan hyvinvointisuunnitelmasta. Keskeisimmät tavoitteet ja niihin liittyvät palvelualueen toimenpiteet ovat esitetty erillisessä liitteessä sekä tulosalueiden palvelusuunnitelmissa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat**Sivistyksen yhteiset**

Sivistyksen yhteisten tulosalue on hoitanut hyvinvointipäällikön rekrytoinnin alkuvuodesta 2025. Vuoden 2025 tilinpäätöksen materiaalit valmisteltiin hyvinvointilautakunnan ja sivistyslautakunnan päätettäväksi tammi- ja helmikuun kokouksiin. Samalla lautakunnille annettiin hanketoiminnan tilannekatsaus vuoden 2024 hanketoiminnasta.

Sivistyksen ja yhteisten palvelualueella tehtiin yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa valmistelutyötä tasopalkkausmalliin siirtymisestä syyskuun loppuun mennessä. Tasopalkkaan siirryttiin KTVES-sopimuksen ja OVTES-sopimuksen G-liitteen työntekijöillä saman aikaisesti koko maassa lokakuusta 2025 lähtien.

Sivistysjohtaja nimitti Mäntsälän keskustan alueen kouluverkkoselvitystä valmistelemaan projektiryhmän alkuvuodesta 2025. Projektiryhmä sai kouluverkkoselvityksen taustatyön valmiiksi toukokuussa 2025. Sivistyslautakunta päätti kouluverkkoselvityksen lapsivaikutusten arviointien teosta kesäkuussa 2025. Kouluverkkoselvityksen luonnosversio valmistui sivistyslautakunnan kokoukseen 23.9.2025 ja siitä pyydettiin lausunnot.

Palvelualueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koonti työstettiin kesäkuussa 2025. Osana riskien hallintaa sivistysjohtaja tilasi Vertikal Oy:ltä selvityksen yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämisestä Mäntsälässä. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen valtiosuustiedot ilmoitettiin ja varmistettiin talousosaston kanssa, että toiminnan ja talouden tilastoon ilmoitetut tiedot ovat yhtäläiset palvelualueelta ilmoitettujen suoritustietojen kanssa.

Vuoden 2026 talousarvion valmistelun alkoi huhtikuussa 2025. Kevään aikana tehtiin henkilöstöbudjetointi ja pyydettiin tulosalueilta toimintaa ja investointeja koskevat esitykset seuraavan vuoden talousarvioon. Kesäkuun sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion kehysesitys oli pääsääntöisesti valmis. Sivistyslautakunta teki kunnanhallitukselle esityksen palvelualueen talousarviosta vuodelle 2026 syyskuun kokouksessaan. Kesäkuussa valmisteltiin vuoden 2025 talousarvion toista osavuositarkastusta hyvinvointilautakunnan ja sivistyslautakunnan elokuun kokouksiin.

Huhti-toukokuussa sivistys- ja hyvinvointialueella arviointiin 2021–2025 valtuustokauden strategiatyöskentelyä, joka oli myös valmistautumista uuden valtuustokauden strategiatyöskentelyyn. Kesäkuussa sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen johtoryhmä teki kunnanjohtoryhmän taustamateriaaliin pohjautuvaa palvelualueen alustavaa strategiatyöskentelyä ja valmistautumista kunnanvaltuuston strategiatyön tukemiseen.

Taloudellisesti sivistyksen yhteisten tulosalueen osavuositarkastus III/2025 tilinpäätösennusteen mukainen tulosalueen toteuma suhteessa talousarvioon näyttää toteutuvan vuonna 2025 talousarvion mukaisesti.

Opetuspalvelut

Mäntsälässä koulupolun aloitti 221 ensimmäisen vuosiluokan oppilasta (2024: 234. Yhteensä perusopetuksessa on oppilaita 2366 (2024: 2461)). Lukion aloitti 97 opiskelijaa (2024: 120). Yhteensä lukiossa on opiskelijoita 305 (2024: 300). Lukiossa alkoi elokuussa lautakunnassa 10.6.2025 hyväksytty suuntautumisvaihtoehto Talous ja sijoittaminen.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Opetuksen tulosalueella keskustan alueen kouluverkkoselvitystyö on päätös- ja lausuntovaiheessa. Selvityksessä on huomioitu keskustan alueen oppilasmäärän kehitys ja toiminnalliset tarpeet. Keskeisimpiä ratkaistavia asioita ovat Myllymäki-Ehnroos yhtenäiskoulun vuosiluokkien 1–6 opetustilat, vammaisopetuksen ja vaativan erityisopetuksen tilaratkaisut. Sivistyslautakunta hyväksyi 23.9.2025 selvitysluonnoksen ja siinä esitellyt kaksi keskustan alueen kouluverkon ratkaisuvaihtoehtoa. Sivistyslautakunta päätti pyytää selvityksestä lausunnot lautakunnilta, järjestöiltä ja neuvostoilta. Kuntalaisille järjestettiin kuntalaisilta 8.10.2025. Kuntalaiset voivat myös antaa lausuntonsa selvityksestä. Lopullinen esitys vaihtoehdosta keskusta-alueen kouluverkon kehittämiseksi tuodaan lautakuntakäsittelyyn 28.10.2025. Mahdollinen tarveselvitys ja hankesuunnitelma on huomioitu talousarviovalmistelussa vuodelle 2026.

Oppilasmäärän väheneminen kohdistaa painetta lähivuosina henkilöstön tehtävien uudelleen järjestelyyn ja henkilöstömäärän optimoimiseen. Lukuvuoden 2025–2026 osalta vuosiluokkien 1–6 ryhmien määrää on vähennetty 5 ryhmällä. Luokkakoot pysyvät kohtuullisina. Oppimisen tuen puolelle on kohdennettu lisäresurssia. Lukuvuoden 2026–2027 henkilöstösuunnittelu käynnistyy lokakuussa 2025.

Oppimisen tuen lakiuudistuksen osalta valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet on hyväksytty ja paikallinen opetussuunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa 10.6.2025. Lakiuudistuksen myötä kunnilla on varattu lisärahoitusta valtionosuuksien kautta lakiuudistuksen toteutukseen. Opetuspalveluiden esityksestä sivistyslautakunta hyväksyi kuuden lisäopettajavakanssin perustamisen oppimisen tuen toteuttamiseen. Tämä tarkoittaa 130 650 euron lisäkuluja vuodelle 2025. Uuden lainsäädännön jalkauttamistyötä kouluissa on tehty opetuksen hallinnon, rehtoreiden ja erityisopettajien yhteistyönä. Yhtenäisiä toimintatapoja on kehitetty verkostoyhteistyössä Kuuma-kuntien kesken. Opetushenkilöstöä on koulutettu uuden lain osalta. Tukeen liittyviä ohjeita ja prosesseja on laadittu, päivitetty ja koottu Tuen oppaaseen. Kunnan ohjaavia asiakirjoja, kuten toimintasääntöä, oppilaaksiottokriteereitä ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmaa on päivitetty vastaamaan uutta lainsäädäntöä. Oppilaiden tuen päätösten päivittäminen uuden lainsäädännön mukaisiksi on alkanut.

Opetussuunnitelman osalta sivistyslautakunta hyväksyi tuntijaon muutoksen 1.8.2025 alkaen suomen kielen ja matematiikan tuntien osalta. Vuosiluokalla 1 lisätä yksi vuosiviikkotunti äidinkielen ja kirjallisuuden opiskeluun. Vuosiluokalla 2 lisätään yksi vuosiviikkotunti matematiikan opiskeluun. Vuosiluokalle 3 ei vuosiviikkotuntilisäyksiä tule, koska Mäntsälän paikallisessa opetussuunnitelmassa on valtakunnalliseen minimituntimäärään lisätty 3. luokalle 1 vuosiviikkotunti äidinkielen ja kirjallisuuden opiskeluun. Kokonaisuus aiheuttaa pysyvän kulun 24:stä viikkotunnista kuntatasoisesti eli noin yhden luokanopettajan henkilötyövuoden verran. B1-kielen vuosiviikkotuntimäärää lisättiin valtakunnallisesti ja pysyvästi vuonna 2024.

Teemme kiusaamisen väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi systemaattista työtä. Kevään -25 alusta toukokuun loppuun mennessä hyvinvointi ja osallisuuspedagogi tavoitti 698 oppilasta, 119 opettajaa ja 34 eri ryhmää tunnetaitotyöpajan merkeissä. Aiheina olivat ”Miten toimin tunnekuohussa?” ja ”Myötätunnon mestari”. Yhdessä opettajien kanssa suunniteltiin ko. aiheiden pohjalta heidän ryhmilleen sopiva oppitunti. KO-toiminta käynnistyi viikolla 11. KO-toiminta on opetuspalveluiden ja nuorisotyön yhteinen ja Aseman lapset ry:n luotsaama pitkittyneisiin ja monisyisiin kiusaamistilanteisiin kohdennettu monialainen tuki. Poliisi on ollut 3.4. rehtorikokouksessa esittelemässä poliisin ja koulun yhteistyömallia. Rehtorit kävivät materiaalit läpi omalla koulullaan (lainvastaisiin tekoihin puuttumisen ohjeistus). Mäntsälän koulujen 4–9-luokkalaisten vierailut nuorisotiloissa ja tutustuminen nuorisotyöntekijöihin jatkui kevään aikana. Lukuvuoden 2025–2026 vuoroja on pystynyt varamaan elokuussa. Someturvan käyttö

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

opetuspalveluissa jatkuu. Kouluja on muistutettu 10.10. oppituntimateriaalien hyödyntämisestä ja sovelluksen käytön ohjeistamisesta oppilaille ja huoltajille. KiVa-koulukysely toteutettiin kouluilla kevään loppuun mennessä. Koulukohtainen yhteenveto esiteltiin syyskuun lautakunnassa ja kouluilla on suunniteltu tulosten pohjalta toimenpiteet tälle lukuvuodelle. Kiusaamiskokemusten määrä kouluittain vaihtelee. Osassa kouluja kokemusten määrä oli vähentynyt, osassa hieman kasvanut. Aseman lapset ry toteutti opetushenkilöstölle Nuorten konfliktit, kiusaaminen ja kouluväkivalta: puuttuminen ja selvittäminen - koulutuksen 6.8.2025.

Opetuspalvelut panostavat lukutaitotyöhön ja kielitietoiseen opetukseen. Kukin koulu on määritellyt lukuvuosisuunnitelmassa lukutaitotyön tavoitteet. Lukutaitohanke jatkuu kesään 2026 asti. Kielitietoinen opetus hyödyttää kaikkia oppilaita esimerkiksi käsitteiden hahmottamisessa ja ajattelun kehittämisessä. Opetushenkilöstölle järjestettiin kielitietoisuusaiheesta yhteinen veso-koulutus 10.9.2025. Lukutaitohankkeen puitteissa on rakennettu lukutaitoon ja kielitietoisuuteen liittyvä sivusto Mäntsälän kunnan kotisivuille. Sivusto palvelee sekä henkilöstöä että myös vanhempia. Lukutaitohankkeella aloittaa määräaikainen projektityöntekijä lokakuun lopussa.

Opetuspalvelut ja hyvinvointipalvelut alkoivat koordinoida Harrastamisen Mäntsälän mallia ja koulujen kerhotoimintaa yhtenäisenä kokonaisuutena. Tavoitteena saada kouluille oppilaiden näkökulmasta monipuolista kerho- ja harrastetoimintaa. Näkyvämpiä vaikutuksia lasten arkeen tavoitellaan lukuvuodelle 2026–2027.

Opetuspalvelut ja varhaiskasvatuspalvelut ovat aloittaneet esiopetuksesta perusopetukseen - nivelvaihteyöskentelyn kehittämisen. Esiopetuksen ja perusopetuksen välillä on jo hyvää yhteistyötä, jonka pohjalta yhteisiä Mäntsälän toimintamalleja on helppo kehittää eteenpäin. Tavoitteena on rakentaa lapselle eheä, johdonmukainen ja yksilöllinen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Toimintamalli sisältää yhteistyöparien sopimisen, yhteistyöparien suunnittelutapaamisen, yhteistyöparien opetushenkilöstön tiedonvaihtotapaamisen, lapsiryhmien tapaamisia ja kouluun tutustumistapaamisen. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan vuosittain lukuvuosisuunnitelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä.

Lakimuutos järjestyssääntöjen päivittämisestä mobiililaitteiden käytön osalta vietiin koulujen järjestyssääntöihin. Järjestyssääntömuutoksia esiteltiin ja ne hyväksyttiin lautakunnan kokouksessa 23.9.2025.

Koulukuljetussääntöä päivitettiin sivistyslautakunnassa 10.6.2025. Päivityksessä huomioidaan petoeläinten aiheuttama mahdollinen vaara lasten ja nuorten itsenäiselle liikkumiselle koulumatkoilla. Huoltaja voi hakea kuljetusavustusta lapselleen esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa kodin läheisyydessä on havaittu häiriökäyttäytyviä susia. Opetuspalvelut pyytää lausunnon riistanhoitoyhdistykseltä hakemuksen saatuaan ennen päätöksen tekoa. Ensisijaisesti huomioidaan 0-2 vuosiluokkien lapset.

Iltapäivätoiminnan toimintatuottojen ennakoidaan laskevan loppuvuoden 2025 aikana. Tulot olivat elokuussa ja syyskuussa noin 5000 euroa vähemmän kuin edellisen lukuvuoden aikana. Alkaneelle toimintakaudelle iltapäivätoimintaan on hakeuduttu aiempaa vähemmän. Iltapäivätoiminnan maksuvapautuksesta päätettiin keväällä 2025 sivistyslautakunnassa siten, että maksuvapautuksen perusteeksi hyväksytään vain toimeentulotukipäätös. Tämä on aiheuttanut jossain määrin haasteita vähävaraisille perheille. Opetuspalvelut tarkastelevat myös muita mahdollisuuksia maksuvapautuksen perusteeksi. Lausuntokierrokselle oleva valmistavan opetuksen lisäopetuksen lakimuutos aiheuttaa painetta iltapäivätoiminnan maksujen korottamiselle. Lisäopetuksen rahoitus on tarkoitus toteuttaa niin, että kuntien

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

iltapäivätoimintaan saamaan rahoituksen osuutta leikataan ja tällä katetaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen kulut. Valmistavan opetuksen lisäopetus on erinomainen ja tärkeä asia, mutta rahoitusmallin muutos aiheuttaa painetta korottaa iltapäivätoiminnan maksuja tai kuntien omarahoitusvastuu iltapäivätoiminnan toteuttamisesta kasvaa.

Osavuosikatsaus III/2025 yhteydessä laadittu opetuspalveluiden ennuste on pääsääntöisesti talousarvion mukainen. Ennusteen perusteella kotikuntakorvaustuloissa ja menoissa on kustannusylityspainetta. Opetuspalveluiden kotikuntakorvauslaskutustuloja on arvioitu vuodelle 2025 yhteensä noin 1,3 milj. euroa ja -menoja yhteensä noin 2,9 milj. euroa. Vuoden 2024 tilinpäätökseen ja valtionvarainministeriön päätökseen kotikuntakorvausten määrästä 2025 peilaten päivitetty ennuste kotikuntakorvaustuloista vuodelle 2025 on noin 1,2 miljoonaa euroa ja menot noin 3,0 milj. euroa. Kotikuntakorvausmenojen ylitys on noin 0,1 milj. euroa ja tulojen alitus 0,1 milj. euroa, joille haetaan osavuosikatsaus III yhteydessä määrärahamuutosta.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalveluissa vuoden alussa käyttöön otettu Kansallisen arviointikeskuksen (Karvi) Valssi laadunarviointi menetelmä on edennyt viimeisiin vaiheisiin henkilöstön ja lasten vuorovaikutuksen arvioinnin osalta. Päiväkodit ovat luoneet arvioinnin pohjalta kehittämistavoitteet henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi. Kehittämistyötä on edistetty päiväkotien työilloissa.

Leikin kehittämisprojekti on käynnistynyt henkilöstön kyselyllä. Kyselyn tulosten ja päiväkodin johtajien ja konsultoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien kehittämispäivän tulosten mukaan on suunniteltu leikin kehittämiskohteet ja koulutukset vuosille 2025–2028. Projekti alkoi leikin teorioiden ja leikin vaiheiden kertauskoulutuksella.

Mäntsälän kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa ja sen jalkauttaminen henkilöstölle on jatkunut syksyllä. Tuesta tehtävät hallinnolliset päätökset keskitettiin samaan varhaiskasvatuksen asianhallintajärjestelmään, kuin muutkin toiminnot ja syksyn aikana on opeteltu uusia käytäntöjä.

Sairauspoissaolojen vähentämisprojektin osalta luotiin yhteiset linjaukset siivoukselle. Uutta ohjeistusta esiteltiin siivousta toteuttavalle henkilöstölle elokuussa. Päiväkodeissa jatketaan keskustelua lasten ja henkilöstön käsien pesun käytännöistä sekä tarkennetaan prosesseja lelujen pesemiseksi riittävän useasti. Huoltajille on jaettu materiaali lasten tartuntatauteihin ehkäisemisestä sekä vastustuskyvyn lisäämiseen liittyen.

Varhaiskasvatuksen suurimmat riskit ovat henkilöstön huono saatavuus, henkilöstön sairastumiset sekä yksityisten päiväkotien toimintaedellytysten heikkeneminen. Yhden yksikön sisäilmahaasteet ovat vaikeuttaneet kelpoisen henkilöstön pysymistä yksikössä, ja ongelmaa on yritetty hoitaa sisäisin järjestelyin. Yksityisiin toimijoihin toimintaedellytyksiin ovat vaikuttaneet henkilöstön heikko saatavuus, lasten väheneminen sekä yleiset hintojen ja palkkojen nousut. Riskin toteutuessa asiakaspaine suuntautuu kunnalliseen varhaiskasvatukseen nopealla aikataululla. Osana riskienhallintaa nostettiin yksityisen hoidon tuen kuntalisää 6 prosentilla 1.8.2025 alkaen.

Varhaiskasvatuksessa on valmistauduttu rakennemuutokseen syksyllä 2025, kun kolme uutta apulaisjohtajaa aloitti työnsä. Apulaisjohtajille annettiin yhteistä koulutusta kunnan päätöksentekoon ja taloushallintoon

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

liittyen. Lisäksi useampi ryhmä on saanut tulevan lain mitoituksen mukaisen varhaiskasvatuksen sosionomin ryhmäänsä. Näitä muutoksia on käyty läpi johtajien ja kyseistä henkilöiden yhteisissä palavereissa, joita jatketaan edelleen. Lisäksi kolme päiväkodin johtaa osallistuu varhaiskasvatuksen sosionomin työhön liittyvään johtamiskoulutukseen.

Varhaiskasvatuksessa on käynnissä tasa-arvohanke, jolla on palkattu kaksi avustajaa päiväkotiryhmiin. Muut avustajat, noin 14, on palkattu henkilöstöbudjetista. Digitaalisten taitojen tukemisen hanke edistyy suunnitelmallisesti digitsempparin avulla, joka kiersi kouluttamassa henkilöstöä Digimessujen avulla. Varhaiskasvatuksen digisuunnitelman päivitystyö on melkein valmis.

Osavuositarkastus III/2025 yhteydessä laadittu, kesäkuun toteumiin perustuva varhaiskasvatustaloudellisten ennuste on pääsääntöisesti talousarvion mukainen. Ennusteen perusteella tulosalue tulee alittamaan henkilöstökulutoteumaa talousarvioon nähden noin 0,3 miljoonaa euroa. Alitus johtuu osaltaan talousarviossa käytetyn laskennallisen palkankorotusprosentin ja tosiasiallisen TES:n mukaisen korotusprosentin erotuksesta. Syksyllä 2024 laadittuun talousarvioon 2025 arvioitiin laskennallinen korotusprosentti palkkoille koko vuoden 2025 osalta 2,0 % tasolle. Työehtosopimusneuvottelujen jälkeen todellinen korotusprosentti astui voimaan vasta lokakuussa 2025, mistä johtuen todellinen korotusprosentti sisältäen kaikki palkkaerät olivat koko vuoden 2025 osalta keskimäärin 1,0 % luokkaa.

Osavuositarkastus II/2025 yhteydessä lasten kotihoidon tuen ja kuntalisän avustusmenon arviota on pienennetty talousarvion 2025 1,12 milj. eurosta ennusteeseen 2025 0,80 milj. euroon. Osavuositarkastuksen III/2025 yhteydessä haetaan määrärahamuutosta menoarvion laskuun.

Elinikäinen oppiminen ja hyvinvointipalvelut

Vapaa-aikapalvelut

Liikuntapalveluiden toiminta heinäkuu-syyskuu välillä on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Kaikki syksyn liikuntaryhmät ovat käynnissä ja aktiivisia osallistujia on toiminnan piirissä. Kuntosalin käyttö on lisääntynyt niin omatoimikäyttäjien kuin ohjatun käytön myötä. Vesiliikuntaryhmät täyttyivät nopeasti ja kysyntää on enemmän kuin pystymme tällä hetkellä palvelua tarjoamaan. Selvitämme mahdollisuutta vesiliikunnan lisäämisestä kevätkaudelle 2026.

Koulujen yleisurheilukilpailut (323 osallistujaa) ja jalkapalloturnaus (210 osallistujaa) toteutettiin syyskuussa. 3–6-luokkalaisille järjestetyt kilpailut keräsivät osallistujia kaikilta kouluilta.

Liikuntapalvelut olivat mukana puolustusvoimien kutsuntatilaisuuksissa ja kohtasi kaikki kutsuntoihin osallistuneet.

- Ryhmäliikunta: 1145 käyntikertaa
- Kuntosaliopastukset: 80 käyntikertaa
- Inbodymittaukset: 12
- Liikuntaneuvonta asiakkaat: 9 eri asiakasta/ 26 asiakastapaamista
- Harrastusmessut: 65 kontaktia
- Kutsunnat: 160 kontaktia

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Perusnuorisotyössä toteutettiin 7-luokkalaisten ryhmäyttämiset, kohdennettu kouluyhteistyö aloitettiin Ohkolassa ja Hyökännummella yhteistyössä Tuusulan nuorisopalveluiden kanssa. Nuorisotilaan tutustumiset kaikille 6-luokkalaisille on käynnissä ja nuorisopalveluiden toteuttamat teematunnit on aloitettu kouluilla. Nuorisotila on normaalisti auki (ma-la) ja päivittäiset kävijämäärät ovat vaihdelleet 15–50 välillä. Varhaisnuorten liikuntaklubin toimintaa lisättiin elokuusta alkaen kahteen kertaan viikossa.

Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä ovat lisääntyneet. Asiakkuuksien haastavat elämäntilanteet ovat vaatineet erityistä panostusta työn suorittamisen laatuun. Asiakasohjauksen työryhmässä on nostettu jälleen esiin oppilaitosten ilmoitusvelvollisuus oppivelvollisuuden päättäneiden 2. asteen keskeyttäneiden opiskelijoiden kohdalla. Etsivä nuorisotyö oli mukana puolustusvoimien kutsuntatilaisuuksissa ja kohtasi kaikki kutsuntoihin osallistuneet yksilöllisesti.

Startti-valmennuksen asiakasmäärät ovat kasvaneet. Elo-syyskuun aikana toiminnan piirissä on 13 asiakasta. Startti-valmennuksen toimintakertomus ja toimintakauden kirjanpito on jätetty Aluehallintovirastolle käsittelyyn määräaikaan mennessä.

Erityisnuorisotyössä Ankkuri-toiminta on aktiivisesti toiminnassa. Selvitettyjä ja selvityksessä olevien tapauksien määrä ei ole merkittävästi noussut. K-O toimintaa toteutetaan kolmen nuoren ja heidän huoltajiensa kanssa. KO-toiminnanassa keskitytään pitkittyneisiin ja haastaviin kiusaamis- ja kouluväkivaltatapauksiin. K-O ei korvaa koulujen omia kiusaamisen vastaisia menetelmiä tai toimintamalleja, vaan toimintaa tehdään yhteistyössä koulujen rinnalla hyödyntäen moniammatillista verkostotyötä. K-O on käytettävissä, kun koulun omat puuttumisen keinot on käytetty, tai kodin ja koulun yhteistyö on merkittävästi hankaloitunut.

Liikuttavan hyvä arki Mäntsälässä -hanke on edennyt suunnitelmallisesti ja hankeen tavoitteiden mukaisesti. +65-vuotiaiden miesten syrjäytymisen ehkäisevä liikunnallinen ryhmä (KaveriKunto) on aloittanut toimintansa elokuussa.

Harrastamisen Mäntsälän malli –hankkeen harrasteryhmät ovat aloittaneet toiminnan. Toimintaa toteutetaan tällä hetkellä Ehnroosin, Riichenmäen, Hepolan, Saaren, Kirkonkylän, Nummisten ja Hyökännummen kouluilla. Palvelutuottajien haku on jatkuvasti käynnissä, ja tällä hetkellä palvelutuottajia on mukana yhdeksän.

Vapaa-aikapalveluiden sisäinen yhteistyö on lisääntynyt. Nuorten aikuisten ryhmille liikuntapalvelut on järjestänyt kuntosali- ja HUR-salin ohjauksia. Ohjausten myötä nuorten innostus on lisääntynyt.

Kansalaisopisto

Kansalaisopistossa oli 31.9. mennessä 2305 netto-opiskelijaa. Syksyn suosituimpia kursseja olivat liikunnan ja tanssin kurssit. Musiikissa ja kototaloudessa suosituimpia kursseja olivat muskarit, joissa oli lapsia ja aikuisia. Kuvataiteessa suosituin kurssi oli keramiikkakurssi ja kädentaidoissa pitsinnypläyskurssi. Kielten kursseista suosituin oli espanjan kielen kurssi. Alle 10-vuotiaille suunnatulla teatterikurssi ja aikuisille suunnattu luovan kirjoittamisen kurssit olivat suosittuja.

Kansalaisopiston vuotta 2025 koskeva riski liittyy opiskelijamäärien mahdolliseen putoamiseen ja siihen, saadaanko suunnitellut kurssit alkamaan. Syyskuun loppuun mennessä toteutuneita kursseja oli yhteensä 320, kun 2024 kursseja toteutui 311. Vuoden 2025 kurssimäärässä ovat mukana loppusyksylle suunnitellut kurssit, joista kahdeksan kurssin toteutuminen on vielä epävarmaa. Brutto-opiskelijoita 2024 oli 4291. Ennen

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

mahdollisia kurssien perumisia loppuvuonna, brutto-opiskelijoita oli 31.9.2025 mennessä 4184. Lukuvuodelle 2025-2026 kurssimaksuja tarkasteltiin, jolloin kurssien hintoja korotettiin. Talousarvoon nähden syyskuun loppuun mennessä kurssimaksutuottoja oli 70,9 %. Kurssimaksutuottoja oli tammi-syyskuun välisenä aikana yhteensä 127 707 €. Kaikkia koko lukuvuoden kurssien kurssimaksuja ei ole vielä asiakkailta saatu. Koko lukuvuoden kursseille osallistuvien kurssimaksut laskutetaan kahdessa erässä, syksyisin ja keväisin. Lyhytkurssit laskutetaan niiden alkamisen jälkeen.

Opistotalon toimiston uudet aukioloajat astuivat voimaan 4.8.2025. Kansalaisopisto osallistui viikolla 40 valtakunnalliseen Onni oppia!- kampanjaan. Kansalaisopistossa aloitettiin pelastussuunnitelmien, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien sekä kehittämissuunnitelman työstämistä. DPIA:n ja digiturvamalli Hellewistä saatiin valmiiksi. Lisäksi saatiin valmiiksi Vispal- kotisivujen digiturvamalli.

Kansalaisopisto on mukana kahdessa yhteishankkeessa: Esteet nurin! ja eArt. Esteet nurin- hankkeen webinaareihin osallistui vaihteleva määrä vakinaista henkilöstöä. Esteet nurin!- hankkeella toteutettiin syyskuussa kaksi maksutonta luentoa. eArt- hankkeeseen osallistuivat TPO:n opettajat ja rehtori. Kansalaisopisto sai oman hankeavustuksen OPH:lta: Suomea Mäntsälän maahanmuuttajanaيسille 2025-2026. Hankkeen avulla 23 maahanmuuttajanaista opiskelee lukuvuoden aikaan arkisin suomen kieltä. Avustussumma on 65 000 €. OPH myönsi kansalaisopistolle opintotietoliavustusta 2700 €.

Laki taiteen perusopetuksesta astuu voimaan 1.1.2027. Hyvinvointilautakunta hyväksyi kunnan lausunnon Opetus- ja kulttuuriministeriölle ehdotuksesta taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi. Rehtori ja kaksi päätoimista opettajaa vastasivat OPH:n kyselyyn Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman uudistamisesta.

Kansalaisopistossa tarkasteltiin uudelleen vuoden 2024 tunnuslukuja. Vapaana sivistystyönä järjestettyjen kurssien lukumäärä oli 291. Netto-opiskelijoita oli 2435. Opetustunteja oli 6302.

Kirjasto

Ryhmäkäynnit, opastukset ja toistuvat tapahtumat ovat toteutuneet suunnitellusti. Senioreiden luentoja jatketaan hyvinvointi -teemalla yhteistyössä senioriohjaajan kanssa. Monitoimitalon asunnossa sijaitsevan varaston aineistojen läpikäyntiä ja aineistopoistoja on tehty aktiivisesti. Varastotilan korvaava kontti on jo saatu monitoimitalon parkkialueelle, eikä siitä synny kirjastolle lisäkustannuksia. Kontti otetaan käyttöön loppuvuoden aikana. Kaksi kirjastonhoitajan rekrytointia on saatu onnistuneesti toteutettua. Koha-kirjastojärjestelmässä otettiin käyttöön Suomi.fi -viestit eli asiakas voi jatkossa saada kirjaston palveluviestit Suomi.fi -viesteihinsä. Osana Mäntsälä 440 v. -juhlintaa kirjastoon koottiin kirjaston historiaa esittelevä näyttely ja juotiin pullakahvit kirjaston perustajan Abraham Ehnroosin kunniaksi. Hänen syntymästään tuli tänä vuonna 240 vuotta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Mäntsälän kunnan laaja hyvinvointikertomus 2021-2024 hyväksyttiin valtuustossa 16.6.2025. Tulevan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laadinta on ollut käynnissä kesäkuusta lähtien. Suunnitelman laadinnassa on hyödynnetty laajasti kuntaisia. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman asukaskysely toteutettiin elokuussa ja siihen saatiin reilut 200 vastausta. Lasten ja nuorten työpajaan osallistui 45 oppilasta kaikista Mäntsälän kouluista. Aikuisväestölle suunnattiin kohdennettu työpaja. Lapsi- ja perheasiain neuvostolle, vammaisneuvostolle, ikäihmisten neuvostolle ja nuorisovaltuustolle järjestettiin

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

työpajat. Laadittavan suunnitelman tueksi on koottu laajasti tietoa, tutkimustuloksia ja valtakunnallisia suosituksia.

Alkusyksyn aikana on aloitettu yhdessä hyvinvointialueen ja alueen kuntien kanssa alueellisen hyvinvointisuunnitelman, alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja perhekeskuksen toimintasuunnitelman laadinta. On tärkeää, että alueellisten suunnitelmien ja kunnan oman hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteilla on selkeä ja tiivis yhteys. Koska alueelliset hyvinvointisuunnitelmat valmistuvat päätöksentekoon alkuvuodesta 2026, myös kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman hyväksyminen tehdään alkuvuodesta 2026.

Kouluterveyskyselyn tulokset julkaistiin 17.9.2025. Tiedon kuntakohtainen analysointi on käynnistynyt hyvinvointi- ja opetuspalveluiden yhteistyönä. Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään lasten ja nuorten hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman laadinnassa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kunnille tarkoitettu taloudellinen kannustin. HYTE-kertoimen muodostumisesta laadittiin selvitys, jonka avulla voidaan ymmärtää paremmin kunnan toimien vaikutusta HYTE-kertoimen muodostumiseen jatkossa. Kuntien terveyden edistämisen aktiivisuutta seurataan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämässä TEAviisarissa. TEAviisarin tiedonkeruun prosessiin laadittiin selkeä prosessikuvaus ja ohjeistus. Tavoitteena on HYTE-kertoimen sisällön tuntemuksen lisääminen ja TEAviisarin vastaamisen merkityksen ymmärtäminen suhteessa HYTE-kertoimeen koko kunnan palveluissa. Vuonna 2025 TEAviisarin tiedonkeruu perusopetuksesta ajoittuu lokakuulle. Kuntajohtoa ja kulttuuria koskevat TEAviisarin tulokset saadaan lokakuussa.

Mäntsälä on mukana viiden muun Keusoten kunnan kanssa valtakunnallisessa ruoka-apuhankkeessa. Yhteistyösopimus on allekirjoitettu toukokuussa 2025. Hanke on saanut vuosille 2025–2026 avustusta 213 800 € euroa.

Hyvinvointilautakunta päätti toukokuun kokouksessa, että toimielin valitsee keskuudestaan raadin valmistelevaan vuoden 2025 hyvinvointitekoa, joka tulisi jaettavaksi 2026. Vuoden hyvinvointiteon ehdotusten aikataulu, raadin kokoonpano sekä palkitseminen noudattavat samaa linjaa vuoden urheilu- ja kulttuuritekojen kanssa.

Taloudellisesti osavuosisikatsaus III/2025 on tilinpäätösennusteen mukainen, ja elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen toteuma suhteessa talousarvioon näyttää toteutuvan vuonna 2025 talousarvion mukaisesti. Ennusteen perusteella tulosalue alittanee henkilöstökulutoteumaa talousarvioon nähden. Alitus johtuu osaltaan talousarviossa käytetyn laskennallisen palkankorotusprosentin ja tosiasiallisen TES:n mukaisen korotusprosentin erotuksesta. Syksyllä 2024 laadittuun talousarvioon 2025 arvioitiin laskennallinen korotusprosentti palkoille koko vuoden 2025 osalta 2,0 % tasolle.

Työehtosopimusneuvottelujen jälkeen todellinen korotusprosentti astui voimaan vasta lokakuussa 2025, minkä takia todellinen korotusprosentti sisältäen kaikki palkkaerät olivat koko vuoden 2025 osalta keskimäärin 1,0 % luokkaa.

Talousarviomuutokset

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Osavuositarkastuksen 3/2025 yhteydessä sivistyslautakunnalle käsiteltäväksi tulevat talousarvio- ja määrärahamuutokset:**Opetuspalvelut:**

0,1 milj. euron lisämääräraha kotikuntakorvausmenoarvion lisäämiseksi. Määrärahatarve tullaan kattamaan palvelualueen sisältä.

0,1 milj. euron lisämääräraha kotikuntakorvaustuloarvion laskemiseksi. Määrärahatarve tullaan kattamaan palvelualueen sisältä.

Varhaiskasvatuspalvelut:

0,2 milj. euron määrärahalaskua lasten kotihoitoon tukeen. Määrärahallaskulla katetaan opetuspalveluiden määrärahatarpeet.

Investoinnit

Investoinnit		Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2025	TA muutokset 2025	TA muutosten jälkeen	Toteuma 30.9.2025	Poikkeama	Ennuste
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta								
Irtain omaisuus								
Tilojen kalustaminen								
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk.								
investointitarp. ja ops mukainen kalustaminen	Menot		-35 000		-35 000		-35 000	-35 000
Liikuntapalveluiden kalustehankinnat yhteensä						-59 370		
1. Monitoimitalon tataminen uusiminen	Menot		-15 000		-15 000		-15 000	-15 000
2. Salibandykaukalon uusiminen	Menot		-11 000		-11 000		-11 000	-11 000
3. Kuntosalilaitteiden uusiminen	Menot		-46 000		-46 000		-46 000	-46 000
Aineeton käyttöomaisuus								
Varhaiskasv. asiakastietojärjestelmä	Menot					-336		
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä								
	Menot		-107 000		-107 000	-59 706	-47 294	-107 000
	Tulot							
N	Netto		-107 000		-107 000	-59 706	-47 294	-107 000

Oheisessa taulukossa esitetään sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen investointien toteumat 30.9.2025 tilanteessa. Liikuntapalveluissa HUR-kuntosalilaitteet ja muu kuntosalin varustaminen on tehty vuoden 2025 investointisuunnitelman mukaisesti. Monitoimitalon tatami on uusittu kesäkuussa investointisuunnitelman mukaisesti. Salibandykaukalo on hankittu investointisuunnitelman mukaisesti.

Tulosalueiden taloustiedot

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Sivityksen ja hyvinvoinnin yhteiset

1000 €	TA 2025	MUUTOS	MTA 2025	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2025	TP 2024
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-524		-524	-353	171	67,3 %	-534	-486
Toimintakate	-524		-524	-353	171	67,3 %	-534	-486

Opetuspalvelut

1000 €	TA 2025	MUUTOS	MTA 2025	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2025	TP 2024
Toimintatuotot	2 352	-152	2 199	1 366	-834	62,1 %	1 999	2 119
Toimintakulut	-36 014		-36 014	-26 408	9 607	73,3 %	-36 081	-34 887
Toimintakate	-33 662	-152	-33 815	-25 042	8 773	74,1 %	-34 082	-32 768

Varhaiskasvatuspalvelut

1000 €	TA 2025	MUUTOS	MTA 2025	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2025	TP 2024
Toimintatuotot	666		666	497	-170	74,5 %	638	706
Toimintakulut	-17 944		-17 944	-12 386	5 558	69,0 %	-17 291	-16 527
Toimintakate	-17 278		-17 278	-11 889	5 388	68,8 %	-16 653	-15 821

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

1000 €	TA 2025	MUUTOS	MTA 2025	TOT. 30.9.	poikkeama	TOT %	TPE 2025	TP 2024
Toimintatuotot	647		647	444	-203	68,7 %	576	525
Toimintakulut	-4 090		-4 090	-2 831	1 258	69,2 %	-4 030	-3 636
Toimintakate	-3 442		-3 442	-2 387	1 056	69,3 %	-3 454	-3 111